

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványtálban átvéve:
 Egy évre — 18 kor.
 Segyédőre — 4
 Ketyben háború kezdve:
 Egy évre — 20 kor.
 Segyédőre — 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.
 Segyédőre — 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a 4000 G
 nagy utáni napok kivételével

Beosztás és kiadványok:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Ausztériához hírtartók visszatértek
 vagy megérkeztek az újjáalakult.

Működésük és hírdetésük a
 kiadványtálban ismétlődik.

Egyes mások ára 3 más.

NAGYVÁRAD márcz 4.

Tévelyedések.

(K. Ö.) Németország a kereskedelmi szerződés ügyében ügyesen a maga hasznára tudja fordítani a keleti bonyodalmaikat. A vele szerződő államokat egyszerűen arra kényszeríti, hogy vele szerződjenek. Mert Németország várni nem tud és nem akar. Olaszországgal mintha már létesült volna valamelyes megegyezés. Ambar azt hisszük, hogy ez a híresztelés taktikai fogásnál nem egyéb. Minket akarna megnyugtatni, hogy a hármasszövetség fejében nem szolgáltatja ki Olaszországnak Magyarország érdekeit, mint az a legutolsó kereskedelmi szerződés megkötésénél történt. Annál inkább kell résen lennünk. Oroszországot is szorítja, a háboru dacára, vagy éppen azért. A háboru csak kapóra jön Németországnak.

Ugyancsak Németország sürgetésére Magyarország és Ausztria megbizottai már megegyeztek arra nézve, hogy mily alapelvek szerint fognak Németországgal tárgyalni. De hát mi értelme van ennek az elvi állásfoglalásnak közös autonóm vámtarifa hiányában, azt magyarázzák meg különb közgazdászok, mint mi vagyunk. Kereskedelem szerződési tárgyalások alapja csak autonóm vámtarifa lehet, ha ez nincs meg, akkor a tárgyalások csak akadémikus értékkel bírhatnak, holott a cél nyilván az, hogy egyszer már gyakorlati eredményekre jussunk. Mi mindent nem követelt

el Németország kormánya, csak hogy autonóm vámtarifához jusson, jól tudván, hogy ennek nem léteben, szóba sem állhat a szerződő felekkel.

A magyar kormány ennek dacára felhatalmazást kér a törvényhozástól, hogy a tárgyalásokat a kereskedelmi szerződések dolgában megindithassa.

Minek az alapján, kérdezzük?

És most rájövünk arra, amit cikünk címével használtunk, bizonyos kereskedelem politikai tévelyedésekre, melyekkel a kormánynak segítségére akarnak sietni, nem gondolván meg azt, hogy ezek az alkotmányos és közgazdasági érzék elfajulására engednek következtetni, melyet formalisztikusnak nevezhető közjogunk fejlesztett ki.

Ezek, a mindenre kész tanácsadók azt mondják, hogy a kormány tegye tul magát az 1899. évi XXX. t.-cikk rendelkezésin és indítsa meg a tárgyalásokat a javasolt autonóm vámtarifa alapján. A kormány mikor erre a tanácsra hallgat, nemcsak törvényellenes dolgot mivel, de egyuttal haszontalanságra is fecséri az időt. Ugyanis teljes lehetetlenség előre megjósolni, hogy mily képe lesz a mi autonóm közös vámtarifánknak. Az osztrák agráriusok már is lényeges változtatásokat eszközöltek rajta és biztosra vehető, hogy a magyar törvényhozás sem hagyja azt meg az eredeti formában. A magyar kormány tehát egy képzeletbeli autonóm vámtarifa alapján indítaná meg a tárgyalásokat. Ez olyan kereskedelem

politikai lehetetlenség, melyről még nem hallottunk.

A második tévelyedés még cifrább. Eszerint úgy kellene most megkötnünk a szerződéseket, hogy 1907-en tul a nemzetközi szerződések Magyarországra nézve nem mint az osztrák-magyar vámtérület egyik felére, hanem mint Ausztriától külön vámtérületre is érvényesek. Vagyis az a vámtarifa, mely a közös vámtérület érdekeit szolgálja, jó az önálló vámtérületet alkotó agrár Magyarországnak is. Akik ilyen beszélnek, halvány sejtelmük sincs a közös és az önálló vámtérület vámpolitikai szükségleteiről, a kereskedelmi szerződések céljairól és az új vámpolitikai irányzatokról. Ezek törekvése kizárólagosan arra irányul, mily módon lehetne Ausztriával a vámkösöséget fenntartani minden áron, törvényszegés és Magyarország létérdekeinek durva arczulcsapásával is. De mivel ez mellékcselekedetek követésénél nem egyéb, elutasítjuk magunktól.

A tárgyalásoknak tehát csak úgy lehet céljuk, ha azokat a közös autonóm vámtarifa tárgyalása és elfogadása előzi meg. Miképp történjek ez, az kizárólag a kormány dolga.

Tisza indítványa.

A képviselőház folyosóján tegnap a *diszsidensek* köréből olyan irányu akció indult meg, hogy *Tiszát* lebeszéljék a tervezett házszabályrevíziós indítvány benyújtásáról. Gróf

A „TISZÁNTÚL” TÁRGYAJA.

A komédiás.

Írta: Gaston Schaldler.

I.

— Jó éjt, Charlot, üdvözetünket Martin mamának!

— Köszönöm, gyermekem, köszönöm. Jó éjszakát!

Pár perczel később Martin, a Montmartre színház komikus, feltűrve kabátja gallérját, zsebredugott kezekkel utnak indult. Apró, szabályos lépteivel megkerülte a színház kávéházát, áthaladt a rue Orsel-en, s balra fordulva a rue des Martyrs felé tartott. Néhány lépés után megállt egy ház előtt s föltekintett annak ötödik emeletére, honnan a késői idő ellenére egy kivilágított ablak árasztotta barátságos fényét a sötét éjszakába. Martin arcán csendes mosoly jelent meg, becsöngetett a háza, s gyorsan elhaladva a kapus szobája

mellett, neküldött a lépcsősornak, föl egész az ötödik emeletig. Még melőtt egészen fölért volna, kinyílt egy ajtó, s egy éltes asszony, kinek arcát a kezében tartott lámpa megvilágította, kikiáltott:

— Te vagy az, Charlot?

— En vagyok, mama, jó estét, mama!

Karjairól átfogta az öreg asszony nyakát, s az magához ölelte őt, bevitte a kis szobába, hol a két személyre terített asztalon már várta őket a gondosan elkészített vacsora. A kályha barátságos melege szétáradt a szobában, asztalhoz ültek, s Martin vacsora közben elmesélte a nap apró-cseprő eseményeit, fontoskodó arcczal sorolta elő szerepének kimagasló helyeit, melyekkel tetszést keltett, elbeszélte a színházban hallott történeteket, beszélt barátairól, mindenről fecsegett, mindenen mulatott. S Martin mama olyan figyelemmel hallgatta, hatvan éve mellett egy fiatal leány kacajával nevetett; nagy karosszékekben hátradülve, szeretettel nézte az ő kis csepürágóját, amint az magát gonyolódva nevezte.

Martin imádta anyját! . . . Mikor egész fiatalon, kis gyermek korában elveszítette édes apját, anyja minden gondja feléje fordult. Ejjelt nappallá téve dolgozott, hogy minden vágya, minden szeszélye teljesüljön s midőn egy napon a fölcseperedett, ifjúvá serdült Charlot azt mondta: »Kis anyám, színész akarok lenni!« — szó nélkül beleszegezett. Sőt még ő bátorította s már előre megálmodta számára a dícsőséget, a sikert; már látta fia diadalát, a telt házat, mely az ő nevét zugja . . .

Martin kétségkívül nem volt nagy művész, de a közönség és a színház habituái imádták. Sovány arca, a ráfestett piros rózsákkal, nagy szája, kiálló fogai, mély hangja, kitérő arczjátéka és csipős beszédmódja gyakran könnyezésig megkacagtatta közönségét s a Montmartreban elég jó hire volt; — eddig terjedtek összes sikerei. De ő nem is vágyott többre, — hisz anyja így is esudálta!

Senki sem tudta megérteni, hogyan szeretheti úgy ezt a nyugalmas, egyhangu életet; ha előadás után társai hívták, jöjjön velük, ve-

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, szamárhurut** és különösen **lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:
F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár **Basel** (Svájc) 480.

Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert és Wlassics Gyula tanácskoztak, majd Andrássy Tiszával is értekezett. Tisza nem akart elállani az indítvány betervezéséről, de később az a hír terjedt el, hogy Tisza a ma esti szabadelpárti értekezleten *nem fog tervéről nyilatkozni, tehát a házszabályrevíziót nem fogja benyújtani.* Ez elhatározásának hír szerint kétféle oka van; az egyik verzió az, hogy Tisza fél a *pártbomlástól.* Tisza ugyanis ragaszkodik a maga tervéhez, amelyet nem akarnak akceptálni Andrássyék, viszont Andrássynak is van egy terve, — hogy mi, azt nem lehetett megtudni — melyet Tisza semmiképpen sem akar elfogadni.

A másik verzió szerint Tisza néhány napra elállott indítványának tárgyalásától. Egy igen fontos és súlyos feltétel mellett, (ezt sem lehetett megtudni) de ahhoz mindenesetre ragaszkodik, hogy indítványát holnap bejegyezze.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 4.

Elnök: Perczel Dezső, hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Ugron Gábor kéri a jegyzőkönyvet kiigazítani, hogy a napirendet a Ház határozta meg.

Nyegre László jegyző kiigazítja a jegyzőkönyvet ily értelemben.

Elnök bemutatja az irományokat s előterjesztéseket tesz.

Napirend előtt

Bakonyi Samu: Pártja megbízásából szóba kell hoznia a miniszterelnök tegnapi beszédéből merített ama sérelmeket, amelyek a magyar állam szuverenitásán a delegációk alatt történtek. Sérelmes az is, hogy Bécsben tartottak minisztertanácsot. Pedig az 1848-iki törvény a minisztertanácsot külön szervezetnek tartja s közjogunk önállósága szempontjából súlyos beszámítás alá esik a miniszterium legutóbbi eljárása. Ez ellen tiltakoznunk kell.

Azt is sérelmesnek tartja, hogy a delegáció költségvetést állapított meg, mert az a törvényhozás joga. A delegáció csak egy előkészítő-bizottság. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon). Szemrehányást tesz Rakovszkynak, a miért a hadügyi albizottságban németül beszélt. Kifogásolja azt is, hogy a közös miniszteri tanácsban a közös külügyminiszter elnököljön, aki egyszerűen a császári ház minisztere is. Szó nem kicsinyli le a miniszterelnök elért eredményeit, de megköveteli, hogy elismerje, hogy azok az eredmények náluk nélkül meg nem történnének. Ova inti a miniszterelnököt az erőszakról, mert arra az ő részéről is erőszak lesz a felelet. Ha tipró kedvében van a miniszterelnök, tiporja el a magyar nemzetnek négyszáz éves ellenségeit, ha ezt megteszi, őket is mellette fogja találni. (Zajos helyeslés a baloldalon.) De ha a miniszterelnök az alkotmány rombolását célozza az erőszakkal, úgy a pártja tudni fogja kötelességét. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Következik a napirend, az ujonczmégajánlások általános tárgyalása. Miután *senki sem kíván felszólalni, a vitát besárja.* A honvédelmi miniszter kíván felszólalni.

Nyiry miniszter.

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter: Teljes eredményt lát a katonai kérdésekben s ezért nem érti a kis ellenzéki töredék további küzdelmét. Teljes elismeréssel szól a miniszterelnökről, hogy a magyar ifjak a közös hadsereg nevelőintézetiben érvényesüljenek, az a társadalomtól függ, hogy mily szeretettel karolják föl a nevelőintézeteket. Arra kéri a Házat, különösen az obstrukciókat, tegyék lehetővé, hogy az alapítványi helyekre betervezett javaslat törvényerőre emelkedjék, de arra kéri még a képviselőket, hogy a társadalomban ösztönözze az ifjakat arra a széles utra, melyet felső királyunk nekik megteremtett.

Még egyszer figyelmezteti az ellenzéki képviselőket arra, hogy a póttartalékosok visszatartásával mennyi könyvet fakasztanak különösen most, mikor kezdődik a tavaszi munka s a benntartott 30.000 póttartalékos legnagyobb része földmiveléssel foglalkozik. Megállapodott abban, ha az ujonczokat behívják, a póttarta-

lékosokat rögtön hazabocsájtják. (Eljenzés a jobboldalon.) Így tehát tehát a tartalékosok 3 hónappal előbb hazabocsájtatnak, vagyis ha megindulhat most a sorozás, a tartalékosok május elsejére hazabocsájtatnak. A jövőre nézve megjegyzi, hogy ha az 1904. évi ujonczjutalékot októberre nem kapnák meg, akkor a most utolsó évüket szolgáló katonák mint első évüket szolgáló évfolyambeli tartalékosok újra behivatnának.

Feltárta a jelen és a jövő helyzet súlyos voltát. Maga az, hogy itt 160.000 honpolgár sorsáról van szó, kötelességévé teszi a harcolóknak, hogy ha már a miniszterelnök tegnapi nagyszabású . . .

Kiáltások balról: Erőszakos! Goromb! Nyiry honvédelmi miniszter: Engedjenek meg, hogy ilyen viharos időkben nem lehet limonádéval kapacizálni. (Derűtlenség jobbról.)

Rákosi Viktor: De vitriollal sem! (Nagy zaj, kiáltások.)

Nyiry honvédelmi miniszter: Tehát maga ez a dolog elegendő, hogy ne használják fel politikai taktikai célokra 160.000 ember sorsát . . .

Olay, a gyászvités.

Olay Lajos: Igaza van! Igaza van!

A jobboldal e közbeszólásra élénken helyesel.

Gajári Géza visszakiáltja: Ugy-e, hogy igaza van?!

— Igaza van! Igaza van! — kiált folytonosan Olay Lajos, miközben dühösen veri a padot.

Az egész jobboldal helyesel és a baloldal felé kiált:

— Becsületes ember, meg meri mondani a véleményét.

A szélsőbal azonban nem reagált Olay közbeszólására, sőt igen kellemetlenül érintette őket.

Rákosi Viktor odakiáltott neki: De kivel veszekszel?

— Meg kell mondani az igazat!

— Meg, meg. Jobb lesz, ha átmegy oda Nyiry mögé.

Nyiry honvédelmi miniszter: Ha már minden áron harcolni akarnak, van és lesz arra elég alkalom, de most engedjék át ezt a javaslatot. Nem hiszi, hogy a politikai Don Quichote szerepére akarnak vállalkozni.

gyen részt mulatságaikban, Martin nevetve válaszolt:

— Nem, nem, gyerekek, csak nem hagyom várni Martin mamát!

Csak egyszer érte nagy szomorúság. Azon az estén lázas izgalomban voltak a színészek. Az előcsarnok zugott a lármától, mindenki kiabált, vitatkozott; valami vihar volt készülöben. Amint a komikus belépett, rögtön kezébe adtak egy újságcikket, mely szenvedélyes hangon támadta a színészeket, a legkeményebb vádakkal illetve őket. A soksértés közül Martint csak egy ragadta meg: az állott ott, hogy a színészeknek egyetlen igaz érzésük sincs, hogy nem tudnak szívből érezni, sem a színpadon, sem az életben. Este hazatérve, egy szó nélkül adta át az újságot anyjának s midőn az végigolvasta a cikket, Martin fölkiáltott, mialatt két nagy könnyesepp folyt végig arcán:

— Mondd, anyám, lehet, hogy én téged nem szeretlek igazán?

S Martin mama fia nyakába borulva, vilámló szemekkel dobta oda a kihívást az ismeretlen felé:

— Ide jöjjön, aki látni akarja, hogyan szereted a te kis anyádat? . . .

II.

Egy decemberi estén zsufozásig megtelt a színház; egy nagyhirű darab bemutatóját várták, amely már előzőleg nagy sikert aratott az egyik párisi színpadon. Daczára a csikorgó hidegnek, Martin mama is megjelent az előadásban; el kellett jönnie, hiszen az ő »kicsikéje« játszott a főszerepet, neve a színpad élén állott, elfoglalva az első helyet.

Martin ezáltal komoly sikert aratott. Minden jelenése után tapsvihar hangzott föl a nézőtérben, melyet dörögve vertek vissza a kulisszák. Soha sem érezte annyira át szerepét, önmagát akarta föltülni, ragyogtatva összes tehetségeit, — hiszen ma este anyjának játszott. Nem látta ő a zsufozt házat, a tapsoló közönséget, csak anyját nézte, ki a zenekar félhomályában lelkesedéssel figyelt »kicsikéje« minden mozdulatára.

. . . A függöny legördült. Martin mama az első között szaladt a kijárat felé, át a színészek folyósójára, nem is gondolva arra, hogy egy kendőt vessen a vállaira, nem is érezve a hideget, mely átjárta tagjait. Türelmetlenül járkált föl és alá az öltözők előtt, soha még a várakozás ily nehezére nem esett. Végre megjelent Martin. Anyja odarohant hozzá, vállaira

borult és az örömtől elfulladva egyre csak ismételtette:

— Oh, kicsikém . . . kicsikém . . .

Aznap este a rue des Martyrs-beli kis lakás tündérpalotává alakult át, mert lakói örömmámorban usztak. Oly kedélyes volt a kis vacsora, mint még soha s jókedvüket csak fokozta Martin mama ajándéka: egy üveg pezsgő, az ő kicsikéje tiszteletére.

Oly szép volt ez az élet!

III.

Másnap Martin, az előző estén aratott nagy sikere daczára, aggodalmas arcuzal járkált föl és alá. A bókora, melyekkel elhalmozták, hideg, erőszakolt mosolylyal válaszolt, valami bántotta, valami aggasztotta. O, ki máskor maga volt a szelidség és nyugalom, most szidta öltöztetője lassúságát, siettetette társait és sürgette a rendezőt, hogy adja meg már a jelt az előadás megkezdésére.

— De hát mi bajod van, Charlot? — kérdé végre egy kollégája.

— Nekem semmi . . . de Martin mama beteg . . . Köhög, azt hiszem, megfázott tegnap este.

— Szegény! No de csak nem lesz baj?

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.

(Uri Casino-épület).
TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-cxég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi-öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruháknak. — Női costümekre valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

Felkiállítások jobbról: De igenis azok! (Zaj balfelől.)

Nyíry honvédelmi miniszter: Még egyszer nagyon kéri az obstruálókat, hagyják abba küzdelmüket s juttassák az országot abba a helyzetbe, hogy védképessége biztosítva legyen. (Hosszas és zajos helyeslés és taps a jobb-oldalon.)

Elnök: Következnek

a záróbeszéd.

Tóth János röviden azt kéri, hogy határozati javaslatát, tekintettel arra, hogy az a vívmányok ellenőrzését célozza, a Ház fogadja el.

Kiáltások a szélsőbszalon: Halljunk a választ. Nyilatkozzék a kormány.

Szederkényi Nándor záróbeszédében hosszabban kritizálja Tisza tegnapi beszédmodorát.

A keleti háború.

A harcztérről érkezett tudósítások szerint a háború legújabb eseménye, hogy a japán hajóraj **Wladiwosztok** ellen indult, minthogy a japán hajóraj egy része Port-Arthur előtt az orosz flotta tehetetlensége folytán fölöslegessé vált. **Wladiwosztok**kál szemben is ugyanaz a terve Japánnak, mint Port-Arthurnál: a várost vízen és szárazon egyszerre akarják megátadni. A jégpánczél a **wladiwosztoki** kikötőben olvadóban van már, s a támadás csak napok kérdése.

A legújabb háborús hírek a következők:

Kormányválság Oroszországban.

Berlin, márczius 4. A Berliner Tageblatt pétevári levelezője jelenti, hogy ottani jól értesült körökben megczafolják azt a Bécsből terjesztett hírt, hogy **Wittet** legközelebb kancellárrá nevezik ki. Megbízható részről azt az információt kapta a Tageblatt tudósítója, hogy **Kokovesevnek** pénzügyminiszterre való kinevezése előtt **Witt** rá akarták venni barátai, térjen vissza, **Witte** eleinte szabaddkozott, később azonban kijelentette, hogy elvállalja a

pénzügyminiszteri tárczát, ha a minisztertanács elnöki állásában is **Plehwe** lemond a belügyminiszterségről.

Egy más verzió határozottan tagadja, hogy **Witte** így nyilatkozott volna. **Witte** sokkal okosabb ember, semhogy így beszélt volna, s jól tudja azt is, hogy a császár nem kedveli őt. **Mikor** a császárnak az udvari párt néhány előkelő tagja ajánlotta **Witte** kinevezését, a császár a fejét rázta és csak annyit válaszolt, hogy már másképpen döntött.

Kémkedés.

London, márczius 4. Tiencsinből táviratozzák, hogy **Kataoka** előkelő kereskedőt kémkedés miatt letartóztatták, de a börtönből megszökött. **Kataoka** egyike volt a kereskedőkörök vezetőinek.

Dementi.

Berlin, márczius 4. A napokban azt híresztelték, hogy hercege **Frigyes Lipót** Pétervárra utazik elbucszoni ezredétől, amely a keletázsiai harcztérré indul. A Norrd. Allg. Zeitung mai száma megczafolja ezt a hírt.

Onkéntesek a harcztéren.

Berlin, márczius 4. A japán követségen újabban temérdek sok tiszt, köztük németek is, jelentkeztek, hogy belépnek a japán hadseregbe, a követség azonban nem fogadta el az ajánlkozásokat, mert a japán hadseregben nem tűnnek külföldieket.

A japán operációk.

Berlin, márczius 4. Szöulből jelentik a »Berl. Tagblatt«-nak: A japánok operációját különösen **Koreában** igen megacselezte a ropant hideg időjárás. Most beállt az olvadás. **Csemulpó**ból érkezett magánjelentések szerint még néhány nap előtt **28 fok hideg** volt, ami esztendőnk óta nem fordult elő. A japán katonák sokkal kevésbé tűri a hideget, mint az orosz. Azonkívül a japán hadvezetőség nem gondoskodott kellőképpen meleg ruhákról és takarókról. Ugyanaz a magánlevél azt is közli, hogy véres tüntetések és inzultusok voltak, amelyeket a koreaiak rendeztek a japánok ellen. Az

ország belsejében a japánok csak akkor vannak biztonságban, ha nagy tömegekben együtt vannak és erősen fel vannak fagyverkezve. Ez mindenesetre különös módon jellemzi a koreai hangulatot.

A wladiwosztoki pánik.

London, márczius 4. A lakosság még folyton menekül. A várost rémhírekkel járják be, hogy a japánok alig néhány órajárányra vannak. A katonai hatóság meghagyta a kínaiaknak, hogy 48 óra alatt hagyják el a várost. A **wladiwosztoki** hajóraj még mindig a kikötőben vesztegel.

Február 9-én a hajóraj utnak indult **Port-Arthur** felé, azonban a japán hajóraj visszakergette az orosz hajókat, melyek most már nem mernek kivonulni a kikötőből. **Wladiwosztok**nak 1000 főnyi a legénysége s ennek csak négy hónapra való élelme van. Ejjelen harminczkét fényszóró világítja meg a tengert, nehogy a japánok meglephessék a kikötőt. 170 kulinak öltözött kínai megkísérlette a **Karbin** és **Wladiwosztok** között levő vasúti hid felrobbantását. Egy percczel a merénylet előtt ütöttek rajuk a kozákok és elfogták őket. A merénylet vezetőit, 9 embert, felakasztották.

Japán partraszállás.

Berlin, márczius 3. A Lokalanzeiger jelentése szerint sikerült a japánoknak **Wladiwosztok** mellett a **Ruszkij-öbölben** partraszállani.

Kína háborúra készül.

Pétevár, márczius 4. Pétevárról jelentik: Ma kínai tábornok 10,000 emberével **Mukden**től 70 kilométernyire tanyázik. Ezen kívül 15,000 katona van **Sanghaikwan** északi részében. Azt hiszik, hogy a japánok **Nigwan**nál partra szállnak s első dolguk az lesz, hogy a vasutat **Mukden** és **Port-Arthur** között szíjjelrombolják.

Orosz zsidók a háboruban.

Berlin, márczius 3. A Vorwärtsnek írják **Moszkvából:** A háború kitörése óta a zsidók

— Magam is remélem! — sóhajtott **Martin**.

De az a gondolat, hogy »hátha mégis lesz valami«, nem hagyta őt nyugodni. Valahányszor eszébe jutott a veszedelem, hideg borzongás szaladt át testén, s arcza a festék alatt rettenetesen elsápadt.

Este, midőn hazasietett, a két teríték szokás szerint az asztalon állott, de **Martin** mama az ágyban feküdt. Allapota sokkal rosszabbra fordult, de azért nevetett, mert nem akarta nyugtalanítani az ő »kicsikéjét.« Kérdezősködött az est részleteiről, boldogan emlegette a tegnapi sikert, úgy látszott, mintha lelkesedésében nem is érezné betegségét, de **Martin** aggódva hallgatta bágyadt, rekedt hangját, koronkint kitört fuldokló köhögését, mely gyakran megszakította szavait. Másnap az orvos kijelentette, hogy erős tüdőgyulladás van és a legnagyobb óvatosságot ajánlotta.

Nyolcz nappal később **Martin** elmerülve járkált a kulisszák között, midőn a homályos folyosó végén anyjának egy szomszédnőjét látta feltűnni; ösztönszerűleg, anélkül, hogy tudta volna miért, összerázkódott.

— Jöjjön, jöjjön, **Charlot** ur; anyja nagyon rosszul van . . . látói akarja önt!

A többit már nem hallotta. Robant, vágatott az ucczán át, félrelökve a járó-kelöket;

kész lett volna legyilkolni mindenkit, aki most utját állja.

Hatalmas ugrásokkal sietett föl a lépcsőkön, de midőn fölért az ötödik emeletre, hirtelen megállt. Elfulladt lélegzettel, líhegve, szinte lélektelenül állott az ajtó előtt, melyet nem mert kinyitni. Kábultságából egy remegő hang riasztotta föl, mely a szoba belsejéből hangzott:

— Te vagy az, **Charlot**?

— En vagyok anyám! — felelte lassan, alig mervo kinyitni száját, hogy a torkát fojtogató zokogást visszatartsa.

Martin mama fölegyenesedett ágyában. Szelid arcát halotti sáppadság borította, reszkető kezeivel átfogta fia nyakát, homlokon csókolta, már hörögte, elsőhajította utoljára, telve aggodalommal és szeretettel:

— Oh **Charlot** . . . **Charlot** . . . szegény kicsikém! . . .

Azután, mintha csak fiát akarta volna megvégni, hogy átadja neki az utolsó vacsorát, feje lassan visszahanyatlott párnájára és kezei lesiklottak »kicsikéje« fejről.

IV.

Komorán, sötéten, földre szegzett szemében lázas fényvel, egy hang nélkül, egy könny nélkül, föl sem tekintve haladt **Martin** a halottas kocsai után. **Mikor** a saintoueni temetőben

a leeresztett koporsó tompa dübörgése elhangzott, mikor a jóbarátok, ismerősök már bedobták a sirba az utolsó göröngyöt, **Martin** fölugrott. Egy lépést tett előre, de térdei megrogytak . . . megállt, földre szegzett szemekkel, ökölbe szorítva kezeit, hogy körmei belemélyedtek husába . . . azután gépiesen, egy szó nélkül, átengedte magát barátainak, kik átérezve nagy fájdalmát, egy pillanatig sem hagyták egyedül, míg csak a színház öltözőjébe nem lépett.

Mert játszania kellett! . . . Miatta tegnap sem tarthatták meg az előadást s ezt pótolni kellett; társait, akik oly jók, oly résztvevők voltak irányában, nem hagyhatta tovább zavarban.

Es játszott . . . Játszott úgy, mint még soha, csodálatosan, igazi érzésekkel, művésziessen, most az egyszer igazán művésziessen. A színház visszhangzott a nevetéstől és akik nem ismerték **Martin**t, elragadtatva kiáltották:

— Nézzétek csak, oly jóízűen kaczag, hogy a könnyei is csurognak!

Es tényleg arcának minden izma rángatózott, szája szélesre nyílt s nevetett egészen az elfulladásig, míg könnyei kicsordultak szeméből s fehér barázdákat szántottak a piros festéken.

A darabnak vége volt! . . .

A Schön Illés-féle rövidáru üzletet

mai naptól kezdve *birói árverésen megvettem* és azt rövid idő alatt minden elfogadható árrban **végleg kiárusítom.** Ugymint, női- és férfi-divat cikkek. Szabó kellékek és kézimunka különlegességek, kérem a mélyen tisztelt vevőközön-

séget bevásárlásait nálam **azonnal, míg készletem tart, eszközölni.**

Tisztelettel

Lichtman Dávid

Fő utca.
Bér-bazár épület.

658

Az üzlet jó karban levő berendezése eladó.

némiképen szabadabban mozognak s bizonyos egyenjóságban van részük. A hadügyminiszterium rendeletben adta ki, hogy a háborúra jelentkező önkéntes csoportokba forradalmi elemeket és zsidókat is fel kell venni. A zsidó katonákat sorban a csatákra küldik. A zsidóknak azonban nincs kedvük a vértüket ontani a háboru borzalmasságáért.

Ez az oka annak, hogy a háboruban való részvételre szánt csapatokból a zsidók tömegesen szöknek. Három zsidó katonaszökevényt, akiket aztán elfogtak, *Varsóban kivégestek.*

Az orosz hajóhad port-arthuri magatartásáról.

Pétervár, márczius 4. A Kronstadtszki Vjesznik a tengerészet hivatalos közlönye az orosz hajóhadnak port-arthuri szenvedőleges magatartását ama feladatával magyarázza, hogy a hadsereg jobb szárnyát és hátulsó felét, valamint Port-Arthurnak vasuti összeköttetését megvédelmezzék. A port-arthuri hajóhadnak az ellenség felkeresésére való kiindulása egyenlő volna a part feladásával. A 300 mérföldnyire lévő Csemulpo ellen való kitörés lehetetlenség. Nevezett lap megengedi, hogy az orosz flotta másfélszer gyengébb a japánnál, miért is a japánoknak a tengeren való tönkretétele lehetetlen. A nyílt tengeren való ütközet csak egyenlő veszteségeket idézne elő a nélkül, hogy biztosan Oroszország tengeri uralmát.

Az oroszok erősítik a községeket.

London, márczius 3. A Standardnak jelentik Tiencsinból: Az oroszok Mukdentől délre fekvő községeket nagy mértékben erősítik. Haiszenben a kulik ezrei dolgoznak éjjel és nappal árkokon és sánczokon. Rosszul bannak velük és bért nem kapnak.

Vireniusz tengernagy megbízatása.

London, márcz. 3. A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Vireniusz tengernagy azt az újabb parancsot kapta, hogy maradjon hajóhadával a Vörös-tengeren, ügyeljen a hadihajók forszalmára és foglalja el a hadicsempészetet űző hajókat.

Zavargás illetékek szedése miatt.

Sanghai, márczius 3. Singesani távirati jelentés szerint ott zavargás van a hadi kárpótlás fizetésére kivetett illetékek kivetése

Martin öltözőjébe sietett, lehányta magáról jelmezét s gyorsan átöltözött. Ojakürn már várták társai, kik nem akarták egyedül hagyni, kérték, jöjjön velük. Martin megállt, néhány pillanatig révetegen nézett maga elé, azután csöndes mosolyra nyíltak ajkai s halkán, nyugodtan megszólalt:

— Nem, nem, hiszen mama vár reám!...

Es elindult. Társai, tisztelve mérhetetlen fájdalomát, kitértek előle. A hó apró pelyhekben szállongott, hideg szél zúgott át a levegőn. Martin fölhajította kabátja gallérját, zsebre dugta kezét és gépiesen, szokása szerint, a rue des Martyrs felé tartott.

A ház előtt megállt és föltekintett. Sötétség: összerázkódott, hirtelen megállt, feje zúgott, lábai inogtak...

Anélkül, hogy tudta volna mit csinál, megfordult s elindult abban az irányban, amerre reggel a gyászmenet haladt. A metsző szél arcába vágta a havat, meg-megcsuszott a sikos kövezeten, érzéketlenül haladt tovább. A temető kőfala előtt megállt egy pillanatig, mintha tétozázott volna, azután átvette magát a falon.

Egyenesen, megállás nélkül haladt el a sirok mellett, félrerugva az útjában álló követeket; hosszú sovány alakja kísértetiesen feketélt a fehér kőkeresztek között.

Hirtelen megállt. Közvetlenül előtte egy frissen hantolt sírdombon kis fekete kereszt állott, a hold halvány fénye megvilágította a fehér betűket: Martin. M. tszó fájdalom nyílt szívébe, térdreesett. Most már eszméletnél volt, eszébe jutott minden, minden. Szemei előtt el-

miatt. Az alprefektus jámenét elmul: éjjel ki-fosztották.

A belső igazgatás reformálása.

Tokió, márcz. 3. Aoki vicomte Koreába megy, hogy reformálja a belső igazgatást.

Egy japán vérteshajó zátonyon.

London, márczius 4. A Morningpost jelenti Csifuból tegnapi kelettel: Egy ideérkezett gőzös azt jelenti, hogy egy japán vérteshajó Csemulponál zátonyra került.

1500 orosz átkelése a Tumen folyón.

London, márczius 4. A Daily Chronicle jelenti Tokióból tegnapi hírről: Hír szerint 1500 orosz lépte át a Tumen folyót Hojrönnél és megszállotta a kerületi hatóság épületét. Bevándorolt koreákat használtak fel kémeknek.

Szezi torpedónaszádok Port-Saidban.

Port-Said, márczius 4. (Reuter.) Szezből öt torpedónaszád érkezett ide. Három torpedónaszád, melyek a Földközi-tengeren idöztek, a vihartól erősen megrongálva a helybeli kikötőbe érkeztek, de parancsot kaptak a kikötő elhagyására. A szén felvételét sem engedik meg nekik. Egy másik orosz torpedónaszád a csatornában összeütközött egy egyiptomi vámőrhajóval, a mely az összeütközés következtében elsüllyedt. A hajó legénysége megmenekült. Hír szerint a csatorna legalább 24 óráig zárva marad.

A minisztertanács határozata.

Kairó, márczius 4. (Reuter.) A minisztertanács elhatározta, hogy nem engedi meg egyik hadviselő hatalomnak sem hadi szákmánynak a Szez-csatornán való átvitelét vagy Egyiptom kikötőibe vagy vizeibe való hozatalát. Ennek következtében az oroszok nem vitetik más uton Oroszországba a Vörös-tengeren elfogott hajókat, mint a Jöremény-fok körül. Azt hiszik, hogy ez a határozat okozta, hogy a Vörös-tengeren elfogott három orosz szöngözőst ismét szabadon eresztették. Az orosz hadihajók Port-Arthurban és Szezban ismételtelen tovább idöztek az egyiptomi semlegességi határozományoktól megállapított időnél, ami ellen a kormány óvást emelt.

voáltak a mult emléke, a jelen gyötrelme és a sivár jövő. Kétségbeesetten vetette magát a földre, körmeivel kaparta a földet s mialatt könnyei összefolytak az arcján lecsurgó hóval, elfuló zokogással hívta anyját.

Hirtelen fölriadt, ajkain mosoly jelent meg. Messziről, nagyon messziről, a föld melyéből egy hangot hallott. Ismerős, kedves, sokszor hallott hangot, a Martin mama szerető hangját:

— Te vagy az, Charlot?

— En vagyok, anyám!... — sikoltott föl, azután ájultan rogyott le a földre; teste egészen bemélyedt a puha talajba, mely szinte megnyílt előtte, mintha be akarná fogadni.

Másnap reggel a temető őrei az egyik friss síron egy alakatlan tömeget találtak, melyet egészen befödött a szakadatlanul szállingózó hó.

— Valószínűleg egy szegény kutya, amely eljött a gazdája sírhalmára; — szolt egyikük a sírhoz közeledve, de odaérve megdöbbenve kiáltott föl!

— Hisz ez egy ember!

Lehajolt hozzá, fölgombolta kabátját, szívére tette kezét:

— Halott!

A holttest egészen bemélyedt a földbe, kiemelték, letisztították róla a havat — előttük feküdt Martin, a komikus.

Széles szája mosolyra nyílt, sárga arczáról a komédiás nevetése kaczagott le, nyitott ajkain ott ült utolsó sóhajta:

— Itt vagyok, kis anyám!

A villamos vasut létesítése.

— A szerződés az együttes bizottság előtt. —

Szinte kételkedünk már benne, hogy a jog- és pénzügyi, valamint a villamos műre felügyelő szakbizottságok tegnap egészen létrehozták a villamos vasut áramszolgáltatására vonatkozó szerződést. Nem mintha a város eddig is komolyan nem igyekezett volna az egyezséget létrehozni, de ezelőtt a közuti vasutársaság mindig belenyomott a szerződésbe egy-egy olyan kemény diót, amelyet a város szakbizottságainak, tanácsának és törvényhatóságának nem sikerült a város érdekeinek kockáztatása nélkül feltörni.

Az első alkalom, hogy a szerződésbe olyan pontokat iktattak bele a közutiak, amelyeket el lehetett fogadni.

A jog- és pénzügyi bizottság valamint a villamos mű felügyelő-bizottsága tegnap délután tartott együttes ülésén mutatta be a polgármester a közuti vasutal az áramszolgáltatás ügyében történt legújabb megállapodásokat s ennek alapján elkészített szerződés-tervezetet.

A tárgyalások sikere Rimler Károly polgármester és a város két szakértőjének: *Kőszeghy József* főmérnöknek és *Belányi Imre* telepízigazgatónak az érdeme.

A szerződés-tervezetet, néhány csekélyebb módosítással elfogadták s így kerül a csütörtöki közgyűlés elé, ha a közuti vasut elfogadja ezeket a módosításokat.

A bizottság tagjai, a multak tapasztalatain okulva, azt kifogásolják, hogy az engedélykirat megszerzésére még két évi haladékot ad a szerződés a közutinak. A polgármesternek azonban valószínűleg sikerül kieszközölni, hogy az engedélyt a miniszter mielőbb kiadja.

A tárgyalás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt jelen voltak: Dr. Molnár Imre, Bordé Ferencz, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Kugler Albert, D. S. László, dr. Friedländer Samu, Rendes Vilmos, Steiner M. Albert, Kőszeghy József, Mihely Lajos, Mihely Adolf, dr. Dési Géza, Déry János, dr. Moskovits József, Balogh Döme, Komlóssy József, Lukács Odón, Moskovits Miksa, Belányi Imre villamos-telepízigazgató és Juricskay Barna aljegyző.

Rimler Károly üdvözlö az együttes ülésen megjelenteket. Ismerteti, hogy mily álláspontot foglalt el a törvényhatóság a villamos vasut részére szükséges áram szolgáltatása tárgyában. A közuti vasut újabb tárgyalások után hajlandó évi 300,000 kilovatt áram fogyasztást biztosítani, s ezért kilovattónként 13 fillért fizet, s ez összegét még további 50000 kilovattért is megadja. Erre nézve a szerződés-tervezetet bemutatja.

Az első változtatás az, hogyha a villamos áram szolgáltatásánál zavarok fordulnak elő, a régi vonalakon a teherszállításra gőzmozdonyokat is alkalmazhat, de évenként legfeljebb 100,000 tonna kilométer mennyiségre.

Kőszeghy József felvilágosítással szolgált. Dr. *Friedländer* Samu aggályosnak tartja, hogy a gőzüzemet belevonják a szerződésbe. Bosszantásul van, hogy a várost újabb konzessziók adására kényszerítsék.

Rimler Károly megnyugtatta, hogy csak 5 év és a régi vonalakra van kikötve a gőzüzem. A tárgyalásokon belátták, hogy a közuti társaság komolyan akarja létesíteni a villamos vasutat.

Déry János helyesli a szerződés ezen kikötését.

Elfogadták a szerződés ezen pontját. A 6. §. szerint a vasut 300,000 kilovatt fogyasztást biztosít s fizet 13 fillért kilovattónként további 50000 kilovattért szintén 13 fillért s még további 50000 kilovattért 11 fillért, újabb 50000 kilovattért 10 fillért és

ezenfelüli többletfogyasztásért 8 fillért fizet a vasut.

Balogh Döme az villamos üzem igazgatójától kérde, hogy ilyen árak mellett nem fizet-e rá a város az áramszolgáltatásra?

Belányi Imre igazgató csak azért tartja elfogadhatónak a 13 filléres egységárát, mert a vasut menettervéből azt biztosra veszi, hogy 300.000 kilovattnál több lesz a fogyasztás s 350.000 kilovatt fogyasztásnál a 13 fillér mellett már csekély haszna lesz a városnak.

Az egységárakat elfogadta a bizottság. Átalakító telep kibővítésére vonatkozó szakaszról dr. **Friedländer** Samu kért felvilágosítást, a mely után a pontozatokat elfogadták.

A §. kiköti, hogy ha a salgótarjáni szénára megváltozik, vagy más szénatípus használata, a próbafűtés által megállapított különbözet szerint változik a vasut által fizetendő egységár.

Rendes Vilmos nem tartja a szerződést állandónak. Egy év múlva is illuszióssá válhat a kikötött egységár.

Köszeghy József a város érdekében valónak tartja a kikötést.

Belányi Imre szükségesnek tartja ezt a szakaszt, mert már most is kilátásban van a szénárának emelkedése s akkor a vasut is többet fizet az áramért.

Dr. **Friedländer** Samu a város szabad rendelkezése szempontjából tartja kifogásolandónak ezen kikötést. Vegyék be a szerződésbe, hogy a társaság tartozik a város által a szén szállításra kötött szerződéseket respektálni.

Köszeghy József ezt helyesli.

Dr. **Hoványi** Géza a kérdés teljes tisztázása végett azt kéri még kikötni, hogy új szénhasználat esetén az új áram-egységár csak addig érvényes, míg az új szénre a város szerződése szól.

Dr. **Molnár** Imre egyszerűen azzal véli az aggályokat eloszlatni, ha beveszik, hogy a város által kötött szénárak mindekor döntők.

A szakaszt dr. **Hoványi** Géza indítványával fogadták el.

A 13. §. még kiköti, hogy ha a közuti vasut az engedélyokiratot 2 éven belül megszerzeni nem tudná, a szerződés érvényét veszti.

A szerződés többi pontjai a már letárgyalt szerződéssel szó szerint egyeznek.

Dr. **Hoványi** Géza javaslatára az így megállapított szerződést kinyomtatják s a törvényhatósági bizottsági tagoknak megküldik.

A polgármester még a közgyűlést megelőzőleg felutazik Budapestre, hogy a közuti vasut igazgatóságával a lényegtelen változtatásokat megbeszélje, s a szerződést aláírassa.

A közgyűlés előreláthatólag most már elfogadja a szerződést, s így már mi sem áll utjában, hogy a villamos vasut. Nagyváradon létesíttessék, — ha a közut vasutársaság is úgy akarja.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 20. Szigligeti társaság felolvasó ülése.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély.)
April. 15. Szigligeti társaság közgyűlése.

A Kath. Szabad Liceum.

Jövő csütörtökön ismét böjti estélyt tart a Katholikus Szabad Liceum. Cz llok ezeknek az estélyeknek: Nagyvárad művelt keresztény közönsége számára komoly előadásokat, konferencia-jellegű beszédeket nyújtani, a melyek alkalmat adjanak gondolkodásra, magábaszólásra. Ilyen lesz a csütörtöki estélyen tartandó előadás, a melynek **Halász** Gyula, a kiváló szónok konferencia-beszédje lesz a központja.

A többi programmpont is akként sorakozik **Halász** beszédje köré, hogy annak méltó keretétől szolgáljanak.

Az estély műsora a következő lesz:

1. **Zongora-játék**, négy kézre előadják **Dániel** Lajos és **Laczi**.

2. **A golgotai trón**, előadja **Halász** Gyula.

3. **Ária Beethoven** »Krisztus az Olajfák hegyén« cz. oratoriumából; éneklí **Róssa** Ambrus, zongorán kíséri **Beleznay** Antal.

Az estély pontban este hat órakor kezdődik.

* **Támadás Radu püspök ellen.** A »Népszava« szocialista ujság erősen támadja dr. **Radu** Demeter püspököt, a legelő ügyből kifolyólag. Szeméret veti az egyházkönek, hogy most megyen ki a községekbe s intézkedik a legelők bérlete dolgában, mikor a szocialisták szoritják erre. Hogy mennyire igazságtalan ez a vád, elég ha egyszerűen rámutatunk arra a körülményre, hogy dr. **Radu** Demeter még csak 6 hónap óta nagyváradí gör. katolikus püspök s így korábban nem is intézkedhetett ezen egyházmegye javadalmi felett.

* **A városháza világitása.** A városi villamos mű igazgatója azt javasolta a városi tanácsnak, hogy az új városházán állandóan egy villanyszerelő tartózkodjék, aki felügyelne a városháza villamos berendezésére s egyuttal a villamos vezetéken a közelben előforduló bajokat helyrehozza. **Köszeghy** József ezt feleslegesnek tartja, mert a közönség már hozzászólt, hogy a zavarokat az igazgatónak a központba jelentsék be. A tanács elfogadta a főmérnök véleményét, de szükségét látja, hogy téli hónapokban a közgyűlés ideje alatt egy szerelő tartózkodjék a városházán, mert ilyenkor a városház vezetéke nagyobb megterheletésnek van kitéve s könnyebben állhat elő zavar a világitásnál.

* **Épül a város.** A városi tanács tegnap ülésén 29 építési engedélyt adott ki, nagy részben 2—4 szobás lakásra, azonban két 2 emeletes házra szóló engedély is van az engedélyek között. A Bémer-téri Grünvald-házat és a Teleky-utcai volt Lukács-féle házat szándékoznak két emeletesre építeni. Az utóbbi **Köblös** Ferencz tulajdona jelenleg.

* **A nagykarolyi gör. katolikusok kérelme.** Tegnap erre vonatkozó híreinkre beavatott helyről a következő információt vettük: A nagykarolyi magyarjku gör. katolikusok tulajdonképpen nem azt kéri az egyházmegyei hatóságtól, hogy magyarul prédikáló papot adjanak nekik. E tekintetben nem lenne semmi akadály. A prédikáció nyelve független a liturgiától. Hiszen például a nagyváradí ruthén templomban is magyarul prédikálnak emberemlékezet óta. Es a személyre vonatkozólag a nagykarolyi ügyben az egyházmegyei hatóság ismételtén kijelentette, hogy kész a legkényesebb igényeknek megfelelni és teljesen magyar ajku papot adni. De a károlyiak most már nem ezt kéri, hanem el akarnak szakadni az egyházmegyétől s a munkácsíhoz csatlakozni. Erre nyerték azt az utasítást, hogy ennek is meg van a maga módja, de mindaddig, míg ehhez az egyházmegyéhez tartoznak, addig tartoznak engedelmességek az egyházmegyei kormányoknak. Ez pedig természetes dolog. Így már világos a kérdés minden tekintetben.

* **Eladó villamos berendezés.** A nagyváradí villamos telep felépítése folytán feleslegessé

vált a vízvezetési telepen felállított villamos telep berendezése, mert a Szigligeti-színház a központi telepből nyeri a világitást. A főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a város adja el a vízműtelepen levő villamos berendezést, a gőzgéppel együtt s erre nézve hirdessék meg a pályázatot. A berendezés a városnak 34.117 koronájába került. Az összes felszerelések teljesen jó állapotban vannak. A kikiáltási árat 25.000 koronára tette a főmérnök.

* **Verekedő testvérek.** Lukács György, Imre és Béla nagyváradí kőművessegédek nem a legjobb viszonyban vannak egymással feleségük miatt, s különösen a 25 éves Bélára haragudtak nagyon bátyjai György és Imre. Tegnap délután négy óra tájban egy véletlen összehozta a három testvért a Füzösen a Körös folyónál, a vasuti hid mellett. Ugyanis egy szekér elmerült a folyó mélyebb vizében, s sokan siettek mentésére segítségül, többek közt Lukács György és Imre. Majd odavetődött Béla is, de kissé részegen és gunyos szavakkal illette bátyjait. Ezek aztán hamar dühbe jöttek, s a kezük ügyébe akadt dorongokkal alaposan ellátták öcscsük baját. A szegény fiatal ember hozzá még mivel részeg is volt, megbottolt, elesett, s akkor aztán éppenséggel nem tudván magát védeni, bátyjai kényük-kedvük szerint bánhattak el vele. Nagynehezen aztán a szekérmentők a két tűz közé került kőműveslegényt is kimentették a bátyjai körmei közül. Az ügynek valószínűleg folytatása lesz a rendőrségnél.

* **Leégett istálló és raktár.** Hatalmas lángoszlopok emelkedtek tegnap este 8 óra után a huszárkaszárnya felett a levegőbe. **Glück** Adolf szállóhelyén az istálló és kapcsolatos raktárhelyiség zsindeleteteje gyuladt ki és teljesen leégett. A tűzoltóság **Mezey** Mihály főparancsnok élén működött, de szinte tehetetlenül. A rendet a házieread s a huszárok készsége tartotta fenn. Megjelent a tűznél **Steinsberg** altábornagy is. A tűz oka ismeretlen, a kár biztosításból megtérül.

* **A nagyváradí „Demokrata-kör” folyó** hó 6-án d. u. 3 órakor a »Fekete Sas« szálloda alsó termében tartja alakuló közgyűlését. Az értekezlet tárgysorozata:

1. Megalakulás kimondása.
2. Alapszabályok előterjesztése.
3. Igazgató választmány és tisztikar megválasztása.
4. Esetleges indítványok.

* **Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitünő konyhakerti terményeket akar,** az fedezze magzükségletét **Maulhner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapest, Rottenbiller-utca 33.** A czég idsi árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzéke az általános ismert, világhírű, kitünő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágoknak egész sorozatát is tartalmazza. 639.

* **A Páris-patak rendezése.** A Páris-patak rengeteg bajt okozott már a körül lakóknak. Egy idő óta azonban nem öti el a környéket, de annál több bajt okoz közegészségi tekintetben. A főmérnök segíteni akar ezen az állapot s tervbe vette a rakonczián és rondapatak rendezését. Előterjesztésére a városi tanács a közgyűlés elé viszi a kérdést, s javasolja, hogy a törvényhatóság államségélyt kérjen a földmívelésügyi miniszteről a patak szabályozására és rendezésére. A miniszter budgetjében ugyanis van egy rovat a városi szabályozásra szoruló belvizek rendezésére. Na hát a Páris-patak nagyon is rászorult a rendezésre.

x **Mozgó fényképek a „BIHAR” kávéház sörözőjében ma és minden este, péntek és vasárnap délután is 4-től 6 óráig.**

Kitűnő kávéházi ételek és italok pontos és figyelmes kiszolgálásáról gondoskodik **Gyárfás Pál**, tulajdonos. 648

x **Kovács L. és Társa** cég lapok mai számában közli hirdetésére tisztelettel hívjuk fel olvasóink szíves figyelmét. — Egyszeri próbavásárlás elegendő arra, hogy ezen üzlet pontos kiszolgálásáról, árni jó minőségéről, valamint az árak rendkívüli olcsóságairól bárki meggyőződést szerezzen.

x **Gyógyítható-e a tuberkulózis?** Az újabb kor orvosi kutatásai erre a kérdésre igenlő választ adnak. Számos eset fordult elő, melyeknél a tuberkulózis természeti befolyások által teljesen elenyészett. De a természetet az orvosoknak szereket is adott kézhez, hogy azon eseteket, a melyekre a természet sajátos befolyása hatást nem gyakorol, gyógyítsák, de legalább is enyhítsék. Tiszta, egészséges levegő mellett a **»Sirolin«** ily hatásos szerja tüdőbajosok kezelésénél. **»Sirolin«** egy kellemes szagú, jó ízű szirup, mely már rövid használat után nehéz eseteknél is felette kedvező eredményeket ér el. 480

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Bibliás asszony.
Vasárnap: Vándorlegény.

Szabin nők elrablása.

— Nyárai Antal vendégfellépte. —

Sok nagysága van a magyar színészetnek, a kik nálunk kezdték pályájukat, vagy legalább itt kezdtek előni. Míg Nagyváradon voltak, jó volt a közönség szeretete, aztán — a nagy dicsőség közepette elfeledték ezt a kis várost, melynek dicsérete pedig egykor oly boldoggá tette őket!

Nyárai Antal kivétel. Nagyváradon találta meg az ő tehetségének megfelelő igazi tért s itt leste el a népszerűség titkait. Mihelyt ez megvolt, bátran mehetett Budapestre, még pedig ahhoz a színházhoz, a hol a primadonna-heczcek legjobban hozzászoktatták a közönséget ahhoz, hogy a jó színésznek népszerűsége is kell törekednie. Nyárai nagy tehetség a művészetben, de a népszerűség kivívásában is. Egyszerre meghódította a Népszínház közönségét, de azért nem feledkezett meg Nagyváradról, lejött régi diadalai színhelyére, hogy régi babéraitól leverje kissé a port.

Rettegi Fridolin egyik legjobb szerepe Nyárainak; ha nem csalódunk, többek közt azért is, mert igen jól érvényesítheti benne saját belső világát. Ideális szinte tudja varázsolni ezt a ripacsdirektort, a komikus szerepeknél is a szív embere beszél belőle, úgy hogy nem annyira az ember, mint inkább a helyzet pattantja ki a komikumot. Egy kis tulzás akadt itt-ott a színezésben, de az nem árt a külső sikernek, sőt csak emeli. Még mikor mint nagyváradai színész játszotta ezt a szerepet Nyárai, feltűnést keltett vele; azóta csak mélyült tudása, több igaz jellemző árnyalatot hozott főleg arczjátékába s így sikere is csak nagyobb lehetett az akkorinál. Természetes, hogy a közönség, főleg a mindig hálás karzat ki nem fogyott a lelkesedésből.

A többi helyi szereplő méltó volt Nyáraihoz; úgy az egyesek játéka, mint az összjáték kifogástalan. Első sorban **Szarvasi Sándor** **Bányai Mártona** meglepően sikerült. Olyan hamisítatlan professzor tempókat tudott színpadra vinni, a mióta csak legélesebb megfigyeléssel és igazi lelkesedéssel lehet ellenni. Hanghordozásában, mozdulataiban csupa eredetiség és természetesség. Kitűnően játszotta a szobalány szerepét **Orley Flóra**, aki ebből a kis sze-

repből igen értékes alakítást tudott csinálni. **Bognár János** örménye most sem tévesztette el hatását; szintugy csak tetszést keltett **Tóth Elek**, **Benkő Jolán**, **Berlányi Vanda**, **E. Kovács Mariska**, s részben **Dési is. Kár**, hogy hullott a célon, s heves ifjoncz helyett többnyire hadonázó, egy csupa kéz-láb kamaszt mutatott be, éppen mikor az ideáljával beszélt. Szinte attól féltünk, eltörik, annyit hadonázott. Kár, mert egyéb részek, például a II. felvonás eleje, pompásan sikerültek. **Dr. K. A.**

A **Sherry** próbái annyira előrehaladtak, hogy a nagy sikerűnek ígérkező operett a jövő héten valószínűleg színre kerül.

Nyárai Antal. Ez a vérbeli genialis színjászó, a ki nem recitáló gépe a szerepének, hanem a színpad forró levegőjében termő ötleteivel új és új természetes karikatúráit játsza meg az életnek, ismét vissza hozta pár napra azokat a zajos színházi estéket, a mikor először gyönyörködhattunk az ő most felelevenített alakjaiban. Ma a **Bibliás asszony** emlékezetes herczegét játsza el. Ez a szerepe az, melyben a **»Vár-vár«** kupléval annak idején elragadta a nagyváradai közönséget.

E kuplót annyi énekművészettel s oly kifejező játékkal éneklé **Nyárai**, hogy a fővárosban első kupléénekesnek tartják a dal művészi előadásáért.

Vasárnap este új attrakciója lesz Nyárainak. Először Nagyváradon játsza el a **Vándorlegényben** **Staubinger** szerepét, mely eredetileg az ő egyéniségéhez illik, mint kiváló **Girardi** szerep. **Nyárai**, aki a fővárosban is be fogja mutatni az alakot, nagy ambícióval készül erre az új alakításra.

Igazságszolgáltatás.

Erőszakoskodó ügyvéd.

Párját ritkító becsületsértési pört tárgyaltak tegnap a városi járásbírószágon **Eperjessy** járásbíró előtt.

Veimann Jenő ügyvéd hivatalos érintkezés közben **Nagy Géza** kir. ügyészt megsértette.

Annál feltűnőbb és szokatlansabb az ügy, hogy a sértést olyan kérés megtagadásáért követte el **Veimann** ügyvéd, amelyről mint ügyvéd jól tudta, hogy nem teljesíthető.

A becsületsértési pör előzményei a következők:

Veimann Jenő egy család bukás ügyében nap-nap után zaklatta az ügyészi kart, hogy az ügy egyes iratait kézhez kaphassa.

Mikor a kérést azzal az indoklással tagadták meg, hogy ez irányban egyedül **Nagy Géza** kir. ügyésztől kaphat kivételesen valami felvilágosítást, **Veimann** követőleg lépett föl dr. **Nagy Géza** kir. ügyésszel szemben s az ügyészi fogalmazványt átolvasásra kerte.

Nagy Géza dr. hivatkozva, hogy kérése a perrendtartás és a hivatalos szabályokba ütközik, csodálkozását fejezte ki, hogy ügyvéd létére **Veimann** ilyesmit követelni bátorodik.

Veimann Jenő erre goromba kifejezésekkel hagyta el az ügyész hivatalos helyiségét, s az ügyészségi irodában a hivatalos személyzet előtt, majd később a folyosókon **Tóth Béla** ügyészségi megbízott előtt **hülyeségnek** nevezte **Nagy Géza** eljárását.

E becsületsértést tegnap tárgyalták **Eperjessy** bíró előtt.

A sértések tanui, az ügyészség hivatalos személyzete egyértelműleg bizonyította, hogy **Veimann** ügyvéd az inkriminált kifejezésekkel illetve **Nagy Géza** drt. Kihallgatták **Vámossy Mihály**, **Korn Lajos** alügyészeket, a kik az előzetes zaklatásokról adtak részletes felvilágosítást. Az ügyészségi iroda személyzete pedig a sértő kifejezéseket igazolták.

Veimann Jenő igazgatóságával védekezik s tagadja, hogy **Nagy Géza** személyét sértette volna s ha mégis tudtán kívül így történt volna, bocsánatot kér.

Nagy Géza dr. tekintettel, hogy hivatalos

minőségében sértették meg becsületét, a bocsánatkérésrel nem tekintheti az ügyet elintéztnek s kéri **Veimann** megbüntetését.

Eperjessy járásbíró ezután a tárgyalást berekesztette s a szenzációs ítélet kihirdetését ma déli fél 12 órára tűzte ki.

Százezer koronás sikkasztás a belügyminiszteriumban.

A budapesti büntető törvényszék tegnap déli fél 12 órára felelősségre **Kádár** Kálmán állásától felfüggesztett belügyminiszteri segédhivatali igazgatót.

A tárgyaláson dr. **Oláh** András elnökölt, a vádat dr. **Magyar** István kir. ügyész képviseli, a védelmet dr. **Miklós** Gyula látja el. A tárgyalás vádlott kihallgatásával kezdődött.

Kádár, kit **Börtönőr** vezet elő a fogházból, az elnök kérdéseire elmondja, hogy 45 éves, róm. kath. vallású, nőilen, boicai (Huoyadme-gye) származású, állásától felfüggesztett belügyminiszteri segédhivatali igazgató.

A sikkasztás részleteire vonatkozólag a következő váltomást tette **Kádár**:

— Mikor kezdte a sikkasztásokat?
— Azt hiszem, hogy április végén, vagy május elején.
— Mikor kezdett a löversenyen játszani?
— 1894-ben, Szent István-napján.
— Minden fölösleges pénze ráment?
— Nagy részben, de segíteni kellett a családomat is, mert az utóbbi időben nagyon saanyaru viszonyba jutottak. Egyedül az öcsém, aki Párisban van, segített 10—12 ezer koronával engem.

— Mikor kezdett adósságot csinálni?
— 1896-ban. Az országos kiállítás alkalmával; a vidéki rokonság vizitelése sok pénzbe került, azonkívül a löverseny is jelentékeny pénzt nyelt el.

Kádár az elnök kérdéseire ezután részletesen elmondja a hiányzó pénzek elvesztésének történetét; s hogy most is akart, becsületének megmentése végett, hogy így jusson pénzbe. Azonban ez nem sikerült neki, s mindig nagyobb összegeket vesztett a löversenyeken, míg végre szerencsétlen szenvedélye a bukásba sodorta.

Este a tanak kihallgatását befejezték, s a vád és védelem meghallgatása után **Kádár** Kálmánt 4 évi fegyházra, s 6 évi hivatalvesztésre ítélte a törvényszék.

TAVIRATOK.

Tisza István tervei.

Budapest, márcz. 5. (Saját tud. táv.) A szabadelvű párt mai értekezletén részletesen előterjesztette **Tisza** István gróf a házszabályrevízióra vonatkozó terveit. Altalában lelkesedéssel fogadták **Tisza** indítványát, de a házszabályrevízió egyes tételei nem várt meglepetést és izgatottságot keltettek a párt egy részében. S valószínűnek tartják, hogy a párt tömör egységének biztosításáért módosítani fogja **Tisza** a Ház elé terjesztendő indítványát. A szabadelvű párt egyik kiváló közjogásza is csak ultimáczióknak tekintti **Tisza** indítványát.

A pártkonferencián **Podmaniczky** báró elnökölt s **Héderváry** már a miniszterek között foglalt helyet.

Tisza István az elnök megnyitó szavai után mindjárt megkezdte beszédét.

Hosszasan rajzolta a helyzet tarthatatlanságát. Az államgépezet, — úgy mond — megakadt, s habár a parlament független szabadságát korlátozni, megnyirbálni nem szabad, de módot kell keresni arra, hogy ne akadályozhassa.

mint jelenleg, jelentéktelen kisebbség a nemzet akaratának érvényesülését.

Nem kell klotür, de le kell tárgyalni az oly régen vajudó indítványokat.

Ezért is előterjeszti, hogy ő önálló indítvány alakjában a házszabályok revízióját terjeszti a Ház elé. E reformok csak egy évre lennének érvényesek, de ha a Ház rövidebb idő alatt is letárgyalhatja a javaslatokat, hamarabb érvényüket veszítik.

Hangsúlyozza azonban, hogy a végleges házszabályreformoknak is elérkezett az ideje, mert a technikai obstrukció végletekbe hajlásának egyszer s mindenkorra végét kell szakítani.

Ez elvekkkel nyílt sisakkal megy a harcba s belátja, hogy nehéz és hálátlan szerepében nagy küzdelem vár reá, de annál férfiasabban fog megküzdeni.

A párt nagy lelkesedéssel fogadta Tisza beszédét.

A képviselőházból.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Szederkényi példakkal igazolja, hogy a magyar vezényleti nyelv mennyire fokozná a hadsereg képességét.

Körben újabb szünet jogosultsága körül parázs vita fejlődött. Az elnök végre ismét szünetet ad.

Szünet után Szederkényi folytatja beszédét s a szabadságharcból hoz példákat, hogy a magyar vezénylet mire képes. Szederkényi beszéde után *Helibront* a katonatisztek nősülését kor-

látozó törvények eltörlésére határozati javaslatot nyújt be.

Lengyel Zoltán pedig a házszabályokra vonatkozólag szólal fel. Lengyel felszólalásával d. u. 4 órakor az ülés véget ért.

Héderváry minisztersége.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud.) Héderváry miniszterre való kinevezését a hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja. Az új miniszter márczius 7-én hélfőn tesz esküt a király előtt.

A győztes japán vezér magyar ember.

Tokió, márcz. 3. (Saj. tud. táv.) A győztes japán flotta vezére *Neafgay* admirális magyar ember. Erdélyi származása, aki Nagy János néven előbb a magyar tengerészet szolgálatában állott.

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági egyesület választmányi gyűlése.

A Biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmányja folyó évi márczius hó 6-án azaz vasárnap délelőtt 10 órakor az egyesület hivatalos helyiségében gyűlést tart, melyre a választmányi tagok ezennel meghívotnak.

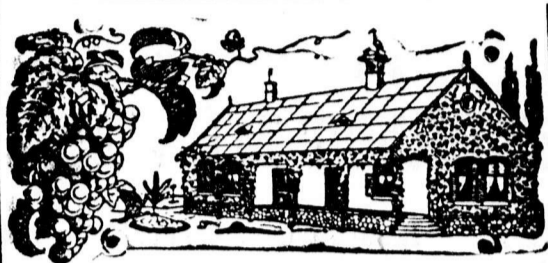
Határidők.

Budapest, márcz. 4.

Buza októberre	---	---	---	---	7.86
Buza áprilisra	---	---	---	---	7.88
Tengeri	---	---	---	---	6.26
Rozs okt.	---	---	---	---	6.80
Zab ápr.	---	---	---	---	5.90
Káposzta, repce, aug.	---	---	---	---	11.90

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

SZŐLŐLUGAST

Ültessünk minden ház mellé kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobbra ha menő is, termést nem hoz, ezért sokan nem égetek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legáladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja k482

C z i m :

Ermelléki első szőlőültvénytelep
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, Betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-

denczék, járdák, csatornák, szökő-

kutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,

csatornacsövek, lépcsők, fedla-

pok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,

mindenféle műkövek. o o o o o o o o o o

Terazzo-munkálatok: Szabad, sodronybetétes, re-

pedésmentes módszer. o

Gránit és márvány egyszerű és díszes kivitelben.

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák

aszfaltozása. o o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres

szárassá tétele

Díszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban

lesznek elvállalva.

☛ **Költségvetés ingyen és bérmentve.** ☛

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román- és Portlandcement. Egeresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!!

Árak minden vasútállomásra!!

Gyár: NYERGES-UJFALU (Esztergom m.)

Sürgőnyezim: Eternit Budapest.

Telefon 12--92.

Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső-Austria)

ETERNIT-PALA

AZ BESZT-CZEMENT-PALA

HATSCHÉK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHÉK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 33.

624 Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Evi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

Fekete és mosó kötények.

Harisnya-vásár az Olasziban.

Friss és Társánál az alábbi árucikkek eddig nem létezett olcsó árakban árusítanak el: női, gyermek és férfi harisnyákat, inget, gallér és kézelőket, nyakkendőket, sétatököket és esőernyőket, mindennemű zsebkendőket.

Mosó karton, szatenok és maradékok remek választékban.

Husvétii locsolók, parfümök és szappanok. Minden cikket mélyen leszállított árakban árusítunk.

Korona és Filler bazár Nagyvárad, **Olaszi, Fő-utca**

Utazó bőröndök és kosarak.

Gyermek kocsik 5 frttól 50 frtig.

E V O E S Z K Ö Z Ö K.

Berendezés eladó!

Hatóságilag engedélyezett **végeladás**

mert az üzlet teljesen feloszlik

Kovács L. és Társánál Zöldfa-utca.

Női-divat, rőfös, vászon, szőnyeg, asztalnemű, menyasszonyi kelengyék, férfi és női ingek és és rövidárúk

míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítatnak.

Tisztelettel

Kovács L. és Társa.

Zsebhelyesség, lakás kiadó?